

Ми живемо в історично важливий і відповідальний час, коли відбувається процес творення української державності, й особливу відповідальність покладено на інтелігенцію, діячів науки і культури, вчителів і просвітян, покликаних своїми діями та вчинками сприяти національно-духовному, культурному відродженню рідної землі.

У цьому і наступних числах журналу ми висвітлюватимемо важливі та актуальні проблеми сьогодення — спадкоємність українських національних символів, завдання розбудови країни і збереження нації, що постоли за роки незалежності України; створення і здобутки державних інституцій, зокрема Національної академії наук, яка 27 листопада 2008 року буде святкувати 90-річчя від часу заснування.

Нагальною вирішення потребують проблеми екології, демографії, збереження навколишнього середовища, здоров'я нації. Ми ознайомимо Вас із думками експертів та їхніми прогностичними оцінками нашого майбутнього. Розповімо про найкращі біосферні заповідники України та проекти, спрямовані на збереження унікальної природи нашої держави.

На жаль, довкілля стрімко змінюється, точніше деградує. Постає актуальне питання відновлення здоров'я Землі. Воно складне та широкомасштабне, охоплює науку, технології виробництва, способи життєдіяльності, питання моралі тощо. Наведемо тільки один із прикладів “сучасного здоров'я Землі” — озонова діра. Відомо, що озон — це захист від ультрафіолетового випромінювання (УФ), загрозового для всього живого на Землі. Кількість та якість УФ випромінювання визначається станом нашої зорі — Сонця, її внутрішньої будови та еволюції. Кількість цього випромінювання, що потрапить на Землю, залежить від стану навколосезонного космічного простору, місцезнаходження того чи іншого об'єкта тощо.

Тому відкриття у 1957 році зменшення концентрації озону у стратосфері Антарктиди було як грим серед ясного неба. Детальніші дослідження підтвердили цей факт, і 1982 року *Дж. Фарман* (Великобританія) відкрив озонові діри. Зниження концентрації озону було настільки великим, що навіть апаратура КА “Німбус-7” не витримала. І далі ще гірше. У 1987 році було зафіксоване рекордне зменшення товщини озонового шару до 100 одиниць Добсона (одна одиниця Добсона відповідає приблизно 0,01 мм товщини шару). Динаміку озонової діри над Антарктидою вивчають сьогодні дуже детально. Відомо, що діра рухається складним способом, просуваючись до 40-градусної широти на півдні (це широти Чилі та Аргентини). Над Арктикою озонові діри не такі потужні та масштабні, але не менш небезпечні. Виникає запитання, хто більше впливає на зменшення озонового шару — зовнішні природні чинники чи діяльність людини (є теорія, що озон у стратосфері руйнується під дією хлорфторвуглеводнів). Аналогічно і з глобальними змінами клімату — сьогодні ми ще не знаємо остаточної відповіді на причини цих змін, або, коротко кажучи, які фактори є визначальними — природні чи антропогенні (про йшлося у “Світогляді”, №1, 2008 р.). На початку червня 2008 року наукова спільнота світу обговорювала в Києві проблеми змін, що відбуваються в Арктиці та Антарктиці. Журнал ще не один раз повернеться до цієї теми.

Під час проведення всеукраїнського Фестивалю науки у Видавничому домі “Академперіодика” вийшов у світ “Календар визначних подій Національної академії наук України”, в якому подано інформацію про вагомі здобутки Академії за 90 років діяльності, заснування її установ та їхніх перших і чинних директорів, про лауреатів міжнародних та державних премій, про іменні премії НАН України тощо. У передмові зазначено: “За 90 років своєї діяльності Академія сформувала значний кадровий потенціал та потужну матеріально-технічну базу, досягла значних успіхів у розвитку фундаментальних і прикладних досліджень у багатьох галузях сучасної науки і техніки. Нині академія наук налічує близько 170 наукових інститутів і установ, де працює майже 40 тисяч співробітників, з них понад 10,5 тисяч докторів і кандидатів наук. У складі Академії понад 500 академіків і членів-кореспондентів... Нині НАН України рахом із усім народом буде нову незалежну і суверенну українську державу з національною наукою та освітою, переборюючи виклики ХХІ століття та труднощі переходного періоду. Для України академічна наука має відіграти вирішальну роль у побудові знанневого суспільства та забезпечення виходу нашої держави на рівень сучасних розвинутих країн світу”.

У підготовці видання брали участь співробітники багатьох інститутів НАН України та апарату її президії. Багату фактологічну базу надав Центр дослідження науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України. Редакційна колегія видання працювала у складі: *В.Л. Богданов, О.Г. Вакаренко, Л.Ф. Куртенок, В.М. Палій, А.І. Радченко (секретар), С.А. Хорошева, Ю.О. Храмов, Я.С. Яцків (голова)*.

Головний редактор